

ZARZĄDZENIE

Dnia 1 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

Sędzia SN Ryszard Witkowski – w odpowiedzi na pismo obrońcy D. T. skazanego z art. 286 § 1 k.k. i inne, sygnalizujące konieczność wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 24 listopada 2022 r. sygn. akt II AKa 111/21, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z 7 września 2021 r. sygn. akt II K 8/21, na podstawie art. 542 § 3 k.p.k.

stwierdza brak możliwości wznowienia wskazanego wyżej postępowania z urzędu.

UZASADNIENIE

Pismem z 16 kwietnia 2023 r. obrońca skazanego D. T. zwrócił się do Sądu Najwyższego o wznowienie z urzędu postępowania prawomocnie zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 24 listopada 2022 r. sygn. akt II AKa 111/21. Obrońca wskazał na zaistnienie w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej (art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.), a to niewłaściwej obsady składu Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, mającej wynikać z udziału w składzie orzekającym SSA X. Y. oraz SSA X.1 Y.1, powołanych na urząd sędziów sądu powszechnego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 poz. 3), ponieważ w opinii wnioskodawcy ich awans nie był wynikiem pozytywnej oceny ich kompetencji i

doświadczenia, lecz nagrodą za wsparcie dla „reform” w wymiarze sprawiedliwości i związku z władzą wykonawczą, przejawiającą się w konsekwentnym wspieraniu kandydatur do niekonstytucyjnego organu jakim jest od 2018 r. Krajowa Rada Sądownictwa, czego konsekwencją winno być uchylenie wyroków sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi okręgowemu. Zdaniem jego autora wskazane w piśmie okoliczności stanowią bezwzględną przyczynę odwoławczą przewidzianą w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady sądu.

W pierwszej kolejności zaznaczyć wypada, iż pismo obrońcy skazanego z 16 kwietnia 2023 r. jest jedynie sygnalizacją możliwości zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej stanowiącej podstawę do wznowienia z urzędu prawomocnie już zakończonych postępowania (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2021 r. sygn. akt V KZ 39/21*). To, iż wznowienie postępowania na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w związku z ujawnieniem się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. może nastąpić tylko z urzędu, nie zaś na wniosek strony, zgodnie wskazuje się w orzecznictwie i piśmiennictwie (*zob. np. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2005 r. sygn. akt I KZP 5/05*). Z tego względu pismo z 16 kwietnia 2023 r. obrońcy skazanego zatytułowane „wniosek o wznowienie postępowania sądowego” sygnalizujące istnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej w wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 24 listopada 2022 r. sygn. akt II AKa 111/21, nie może być rozpoznane merytorycznie. Pismo sygnalizacyjne złożone w trybie art. 9 § 2 k.p.k. nie implikuje bowiem po stronie sądu, do którego skierowano ów wniosek, ani prawa, ani obowiązku takiego rozpoznania (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2022 r. sygn. akt IV KZ 55/21*). Jednocześnie brak jest możliwości postąpienia z pismem sygnalizacyjnym tak, jakby stanowiło ono wniosek o wznowienie postępowania (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2021 r. sygn. akt V KZ 39/21*).

Przedstawiona przez wnioskodawcę argumentacja jasno i dobitnie wskazuje, że jego ośnowę stanowią wyłącznie okoliczności towarzyszące powołaniu osoby X. Y. oraz X.1 Y.1 na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie oraz okoliczności dotyczące ich aktywności po akcie powołania, które to względy – w

ocenie wnioskodawcy – pozbawiły sąd odwoławczy (orzekający w składzie z udziałem wymienionych sędziów) przymiotów niezależności i bezstronności przynależnych „sądowi ustanowionemu ustawą”. Z uzasadnienia pisma sygnalizacyjnego wynika wprost, iż żądanie jego autora oparte jest przede wszystkim na wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 19 listopada 2019 r. wydanym w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18 (jak też wskazanych w tym uzasadnieniu orzeczeniach i uchwałach Sądu Najwyższego), który to wyrok TSUE dał asumpt dla wydania uchwały połączonych Izb: Cywilnej, Karnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. (BSA-I-4110-1/20).

W związku z powyższym w pierwszej kolejności przypomnieć należy, iż Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 20 kwietnia 2020 r. w sprawie U 2/20, uznając uchwałę połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r. w sprawie BSA I-4110-1/20, za niezgodną z Konstytucją RP z uwagi na jej prawotwórczy charakter, jednoznacznie i generalnie wykluczył dopuszczalność objęcia zakresem art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. okoliczności związanych z powołaniem na urząd sędziego (OTK ZU A/2020, poz. 61). Przedstawiona w derogowanej uchwale interpretacja przepisów, nadająca interpretowanej normom art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. i art. 379 pkt 4 k.p.c. nową treść, stanowiła bowiem w rzeczywistości próbę wykreowania uprawnienia po stronie każdego sędziego do recenzowania prawidłowości wykonywania przez prezydenta RP jego osobistej prerogatywy, zatem stworzenia narzędzia służącego do kontroli sposobu wykonywania uprawnienia wynikającego wprost z Konstytucji, gdyż żaden przepis w prawie konwencyjnym, ani prawie krajowym takiej normy dotychczas nie przewidywał i nie przewiduje.

Od tego momentu, mianowicie z dniem ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. sygn. akt U 2/20, to jest z dniem 21 kwietnia 2020 r. (Dz. U. z dnia 21 kwietnia 2020 r., poz. 376), uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. sygn. akt BSA I – 4110 – 1/20) nie ma już mocy zasady prawnej, a więc charakteru wiążącego sędziów Sądu Najwyższego (*por. szerzej uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada*

2021 r., sygn. akt IV KK 86/21). Treść derogującego wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r. sygn. akt U2/20 powoduje, iż zawarte w niej myśli mogą być wykorzystywane w praktyce orzeczniczej w granicach normalnych sposobów wykładni prawa. Można ją traktować jako jeden z wyrażanych przez judykaturę poglądów prawnych, co też w rzeczywistości ma miejsce, przy czym Sąd Najwyższy orzekający w tym składzie stanowiska w niej wyrażonego nie podziela (*por. argumentację zawartą w postanowieniach SN: z 24 stycznia 2025 r. sygn. akt III KS 87/22; z 24 stycznia 2025 r. sygn. akt IV KK 302/20; z 22 stycznia 2025 r. sygn. akt I Zo 189/24; z 20 grudnia 2024 r. sygn. akt II KO 106/24; z 18 grudnia 2024 r. sygn. akt I KK 385/23; z 17 grudnia 2024 r. sygn. akt II Zo 111/24; z 3 grudnia 2024 r. sygn. akt III KO 164/24; z 28 listopada 2024 r. sygn. akt II KO 115/24; z 28 listopada 2024 r. sygn. akt V KK 282/24; z 26 listopada 2024 r. sygn. akt II KK 330/23; z 20 listopada 2024 r. sygn. akt I Zo 131/24; z 19 listopada 2024 r. sygn. akt II Zo 100/24; z 13 listopada 2024 r. sygn. akt I KK 321/24; z 8 listopada 2024 r. sygn. akt V KK 431/24; z 29 października 2024 r. sygn. akt II USK 352/23; z 24 października 2024 r. sygn. akt II Zo 80/24; z 22 października 2024 r. sygn. akt I Zo 161/24; z 18 października 2024 r. sygn. akt II NSNk 27/23; z 15 października 2024 r. sygn. akt II Zo 72/24; z 15 października 2024 r. sygn. akt II Zo 58/24; z 14 października 2024 r. sygn. akt I KS 16/24; z 9 października 2024 r. sygn. akt I Zo 165/24 i wielu wcześniejszych*).

Trybunał Konstytucyjny stanowisko takie konsekwentnie powtarzał w kolejnych wyrokach: z 4 marca 2020 r. oraz z 2 czerwca 2020 r., w których stwierdził, że niedopuszczalne jest składanie wniosków o wyłączenie sędziego z uwagi na wyłonienie go przez KRS w obecnym składzie w sprawach - odpowiednio - karnych (sygn. akt P 22/19) i cywilnych (sygn. akt P 13/19), a w wyroku z 23 lutego 2022 r. wprost zakazał podważania statusu sędziów z powodu okoliczności, w jakich zostali powołani (sygn. akt P 10/19). Natomiast w wyrokach z 21 listopada 2021 r. w sprawie K 6/21 i z 10 marca 2022 r. w sprawie K 7/21 zakwestionował dopuszczalność wykorzystywania art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (EKPCz) do kontroli prawidłowości przebiegu procedury nominacyjnej i jej wpływu na skuteczność powołania, a zatem

do oceny wykonywania przez prezydenta RP prerogatywy konstytucyjnej z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP.

Abstrahując od powyższego przypomnieć należy również, iż wspomniany wyżej wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 19 listopada 2019 r., jak również późniejszy wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 2 marca 2021 r. (C-824/18), zostały wykonane w omawianym zakresie przez Rzeczpospolitą Polskę poprzez uchwalenie i wejście w życie ustawy nowelizacyjnej z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r. poz. 1259). W konsekwencji uchwała połączonych Izb: Cywilnej, Karnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. pozbawiona została jakichkolwiek podstaw normatywnych nie tylko ze względu na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r. (sygn. U 2/20, OTK-A 2020 poz. 61), ale również z uwagi na wejście w życie w dniu 15 lipca 2024 r. ustawy nowelizacyjnej z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, wykonującej przywołane wyżej wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Na mocy wymienionej wyżej ustawy nowelizacyjnej do art. 55 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej: p.u.s.p.) dodany został § 5, stanowiący wprost o tym, że: *„Okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności”*. Jednocześnie, ustawodawca rzeczoną nowelizacją wprowadził tryb tzw. testu niezawisłości i bezstronności, w którym – zgodnie z art. 42a § 3 p.u.s.p. – dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Od tego momentu okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na urząd nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności, a ich badanie może nastąpić wyłącznie w trybie procedury przewidzianej w ustawie

Prawo o ustroju sądów powszechnych, która to procedura w sprawie karnej może zostać zainicjowana wyłącznie przez strony (art. 42a § 3 p.u.s.p. w zw. z art. 42a § 6 pkt 6 p.u.s.p.).

W świetle powyższego, zważywszy na treść art. 178 ust. 1 i art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, wskazać należy, iż wskazany powyżej tryb, jest jedynym, w którym okoliczności powołania na urząd mogą być przedmiotem badania, a każda inna próba ich badania, zwłaszcza w oparciu o nieaktualną i niestanowiącą źródła prawa uchwałę połączonych Izb: Cywilnej, Karnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. (BSA-I-4110-1/20) oraz w nieznanej ustawie procedurze o charakterze inkwizycyjnym, stanowi oczywiste i rażące naruszenie in concreto art. 42a § 3 - § 14 p.u.s.p. i art. 7 w zw. z art. 87 Konstytucji RP (*zob. postanowienie SN z 7 sierpnia 2024 r. sygn. akt I KZ 34/24*).

W tym stanie rzeczy, mając na uwadze, iż w przypadku uznania przez organ procesowy, że sygnalizowane przez stronę uchybienie w sposób oczywisty nie wystąpiło, jak również w sytuacji, gdy wznowienie takie nie jest prawnie dopuszczalne, wystarczy poinformować podmiot sygnalizujący o braku możliwości wznowienia postępowania z urzędu, względnie wydać w tym przedmiocie niezaskarżalne zarządzenie.

Ponieważ Sąd Najwyższy nie stwierdził, a wnioskujący nie wykazał, aby okoliczności kwestionowanych powołań na urząd sędziego, w szczególności aby wpływ na rozstrzygnięcie sprawy miały osoby trzecie, podniesione okoliczności w żaden sposób nie uprawniają do kwestionowania w tej sprawie niezawisłości i bezstronności żadnego sędziego. Jeżeli bowiem po mianowaniu zainteresowany nie podlega żadnej presji i nie otrzymuje instrukcji w ramach wykonywania swoich obowiązków, sam fakt, iż władze wykonawcze lub ustawodawcze uczestniczą w procesie mianowania sędziego, nie może prowadzić do powstania zależności sędziego od tych władz, ani do wzbudzenia wątpliwości co do jego bezstronności (*zob. wyrok TSUE z 9 lipca 2020 r., C - 272/19, VQ przeciwko Land Hessen, w pkt 54*).

Nadmienić należy, iż w realiach sprawy, adekwatnie do poczynionych na wstępie stwierdzeń dotyczących charakteru postępowania zainicjowanego sygnalizacją zawartą w piśmie z 16 kwietnia 2023 r. obrońcy skazanego D. T. o

zaistnieniu uchybienia o charakterze bezwzględnej przeszkody procesowej, cofnięcie wniosku o wznowienie postępowania prawomocnie zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 24 listopada 2022 r. sygn. akt II AKa 111/21, jest prawnie irrelewantne.

W tym stanie rzeczy, rozstrzygnięto jak na wstępie.

[J.J.]

[r.g.]